

KONU 11
BELLİ BAŞLI HİTİT KENTLERİNDEN
ÖRNEKLER

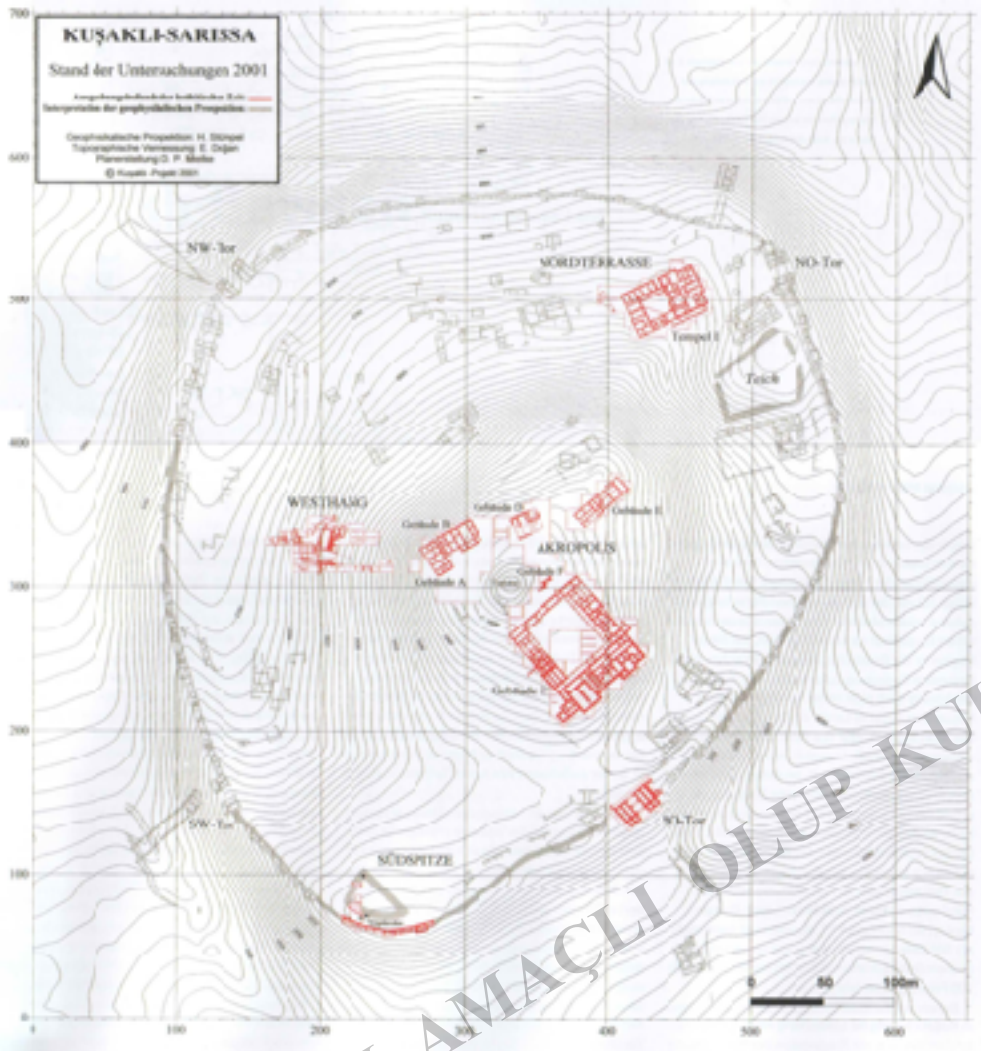
KUŞAKLI (SARISSA)

HİTİT DEVLETİ VE KOMŞULARI (İÖ 16. YÜZYIL)

Kuşaklı / Sarissa'nın M.Ö.16. yüz yıldaki coğrafi konumu

*Sivas'ın yaklaşık 50 km. güneyindedir.

*Andreas Müller Karpe tarafından 1993 yılından beri kazılmaktadır.

*Yerleşim 18 hektarlık bir alan kaplar.

*Boğazköy'de olduğu gibi sandık tekniğinde Sur oval planlı olup yaklaşık 1,5 km. uzunluktadır.

*Kent önceden hazırlanan bir plana göre inşa edilmiştir.

*Yerleşmenin dört kapısı mevcut.

*Yerleşimde anıtsal ölçekte 7 adet yapı mevcuttur. Bunlardan kuzey terastaki (Tapınak 1) ile sitadeldeki C yapısı birer tapınaktır.

Kuzeybatı Barajı

Kuzey Batı Barajı

Kuzeybatı Kapısı

Kuzey Batı Kapısı

Kuzey Terası

KUZEY TERAS

Kuzeydoğu Kapısı

Kuzey Doğu Kapısı

Tapınak

Batı Yamaç

D Yapısı

B Yapısı

E Yapısı

A Yapısı

F Yapısı

Büyük Tapınak (C)

Güneybatı Kapısı

Güney Batı Barajı

Güneybatı Barajı

Güneydoğu Kapısı

Depo

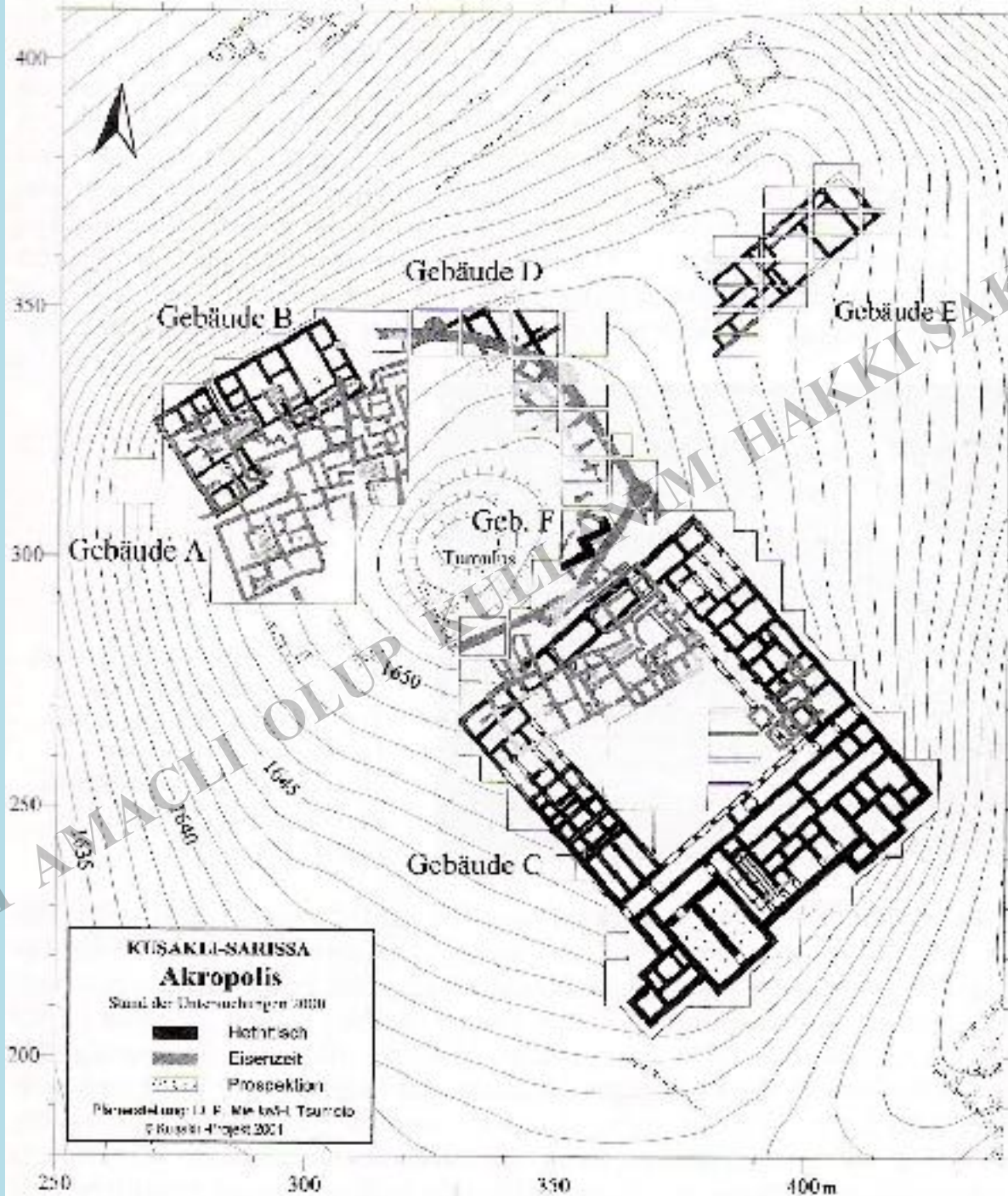
GÜNEY TEPE

Se. Barajı

AKROPOL

A, B, C, D, E,
ve F Yapıları

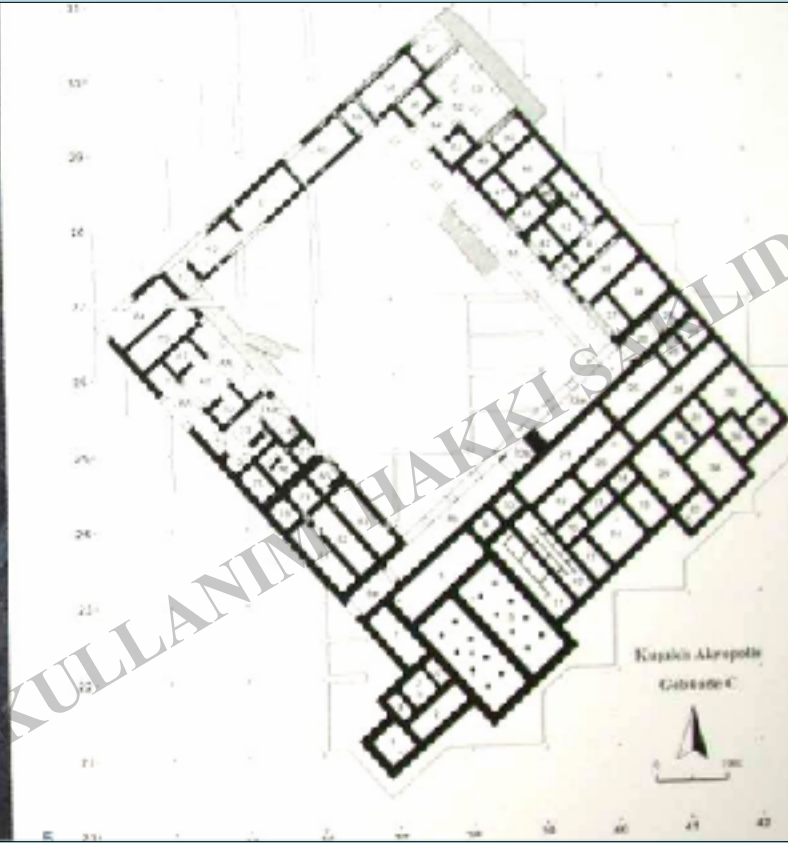

EĞİTİM AMACLI OLUP HAKKI SAKLIDIR

Sarissa, Anadolu'daki diğer yerleşmelerin aksine M.Ö.1620'lerde küçük bir köy olarak kurulmamıştır. Yerleřilmemiř bir alana tasarlanarak ve bir plana bağlı olarak kurulmuştur.

Takip eden yıllarda bulunan çivi yazılı belgelerde farklı tanrılara ibadet edildiği anlaşılmıştır. Koruyucu tanrının yanında Tanrıça Anzili ve Fırtına tanrısı önemlidir.

EğİTİM AMAÇLI OLUP KÜLTÜR ANIM HAKKI SAKLIDIR

C yapısı 4600 metrekarelik yüzölçümü ile kentin en büyük Hitit binası görünümündedir. 110 odaya sahiptir. Güneydoğu kanattaki odalar iki katlıdır. Güneybatı köşesindeki kült odaları 16 ahşap direklidir. Yapı Hattuşa yapılarına benzerlik gösterir. Bu yapı Sarissa'nın Fırtına Tanrısına ait olmalıdır. İnşaatta kullanılan ağaçların dendrokronojik analizlerinden tapınağın M.Ö.1525'lerde yapıldığı anlaşılmaktadır.

EĞİTİMİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR OLUP

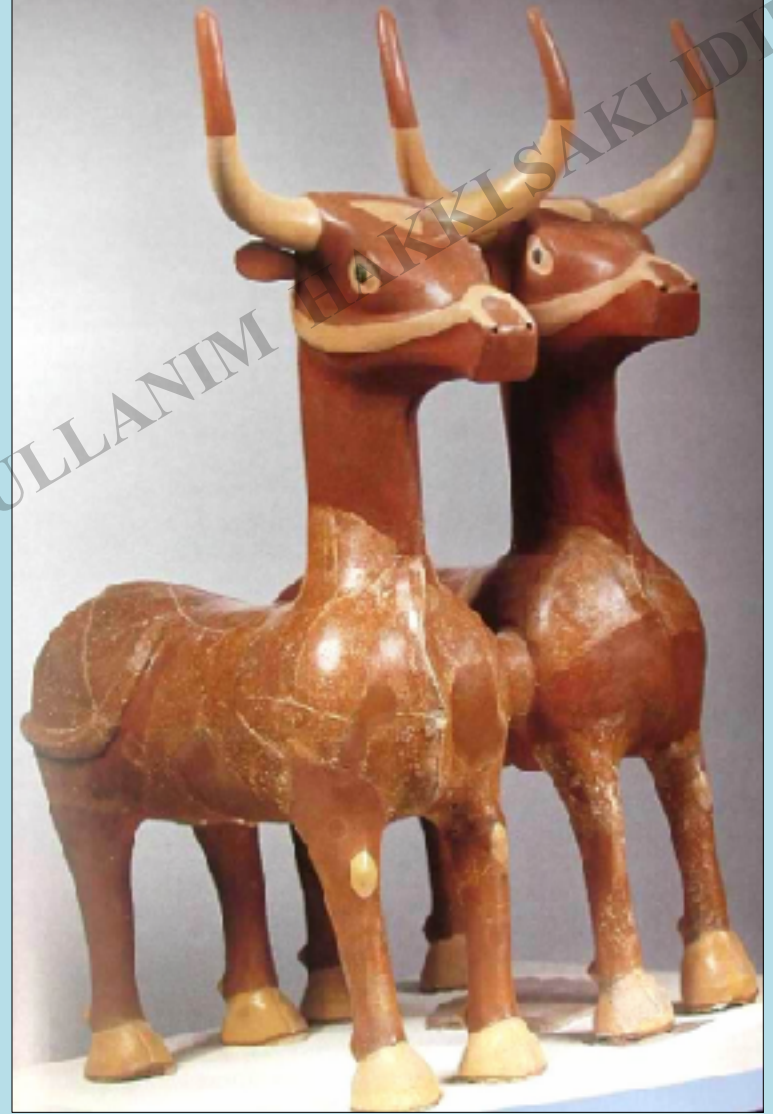

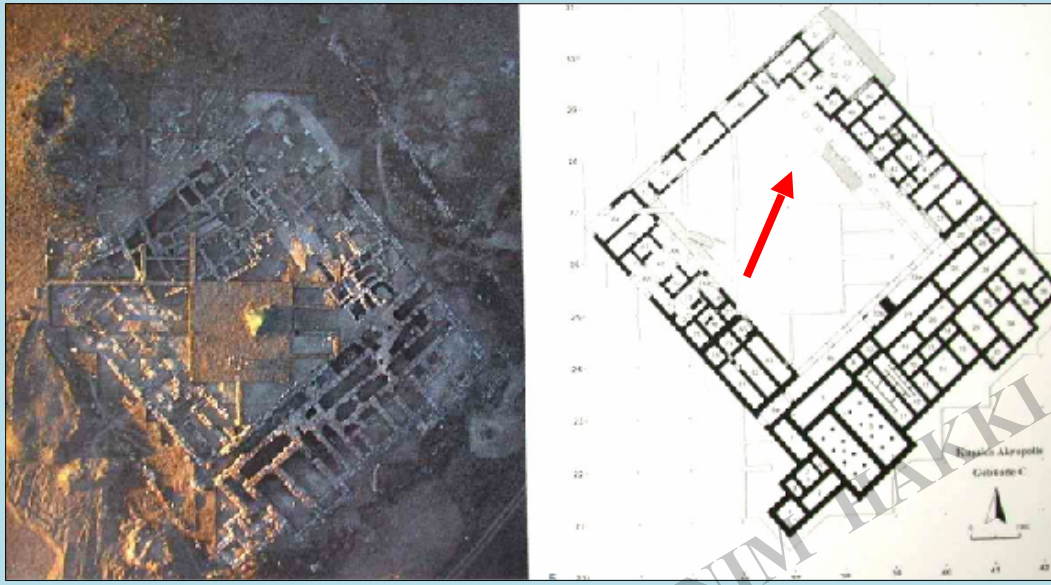
M.Ö.14. yüzyılda büyük bir depremle yıkılan tapınak tadilat görerek yeniden yapılmıştır. Ancak bir süre sonra kent baskına uğrayarak yağmalanmış tapınak da aynı kaderi paylaşmıştı. Yıkımdan sonra kent tekrar inşa edilmiş, ancak tapınak harabe olarak bırakılmıştır. Ana girişte taban üstünde bulunan üç ok ucu tapınakta yapılan mücadelenin bir arkeolojik kanıtıdır.

C Yapısı

Tapınakta bulunan bir çift pişmiş toprak boğa, Fırtına Tanrısı kültünü desteklemektedir.

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

Kuşaklı'da bulunan yazılı belgelerden Sarissa beyinin her ay tapınağa bira armağan ettiğinden bahsedilir. Tapınakta bu durumu onaylayan buluntular ele geçmiştir. Tapınağın kuzey köşesine yakın bir yerde büyük bir küp, çok sayıda testi, çömlek ve kaselerin içinde bira yapımında kullanılan çimlenmiş arpa bulunması, bu odanın bira imalathanesi olduğuna işaret etmiştir.

Tapınak yağmalandığında yarım kalan üretim, bize Hitit biracılığı hakkında bilgi sağlamaktadır.

Kuzey Terası, Tapınak Yapısı

Mazitima

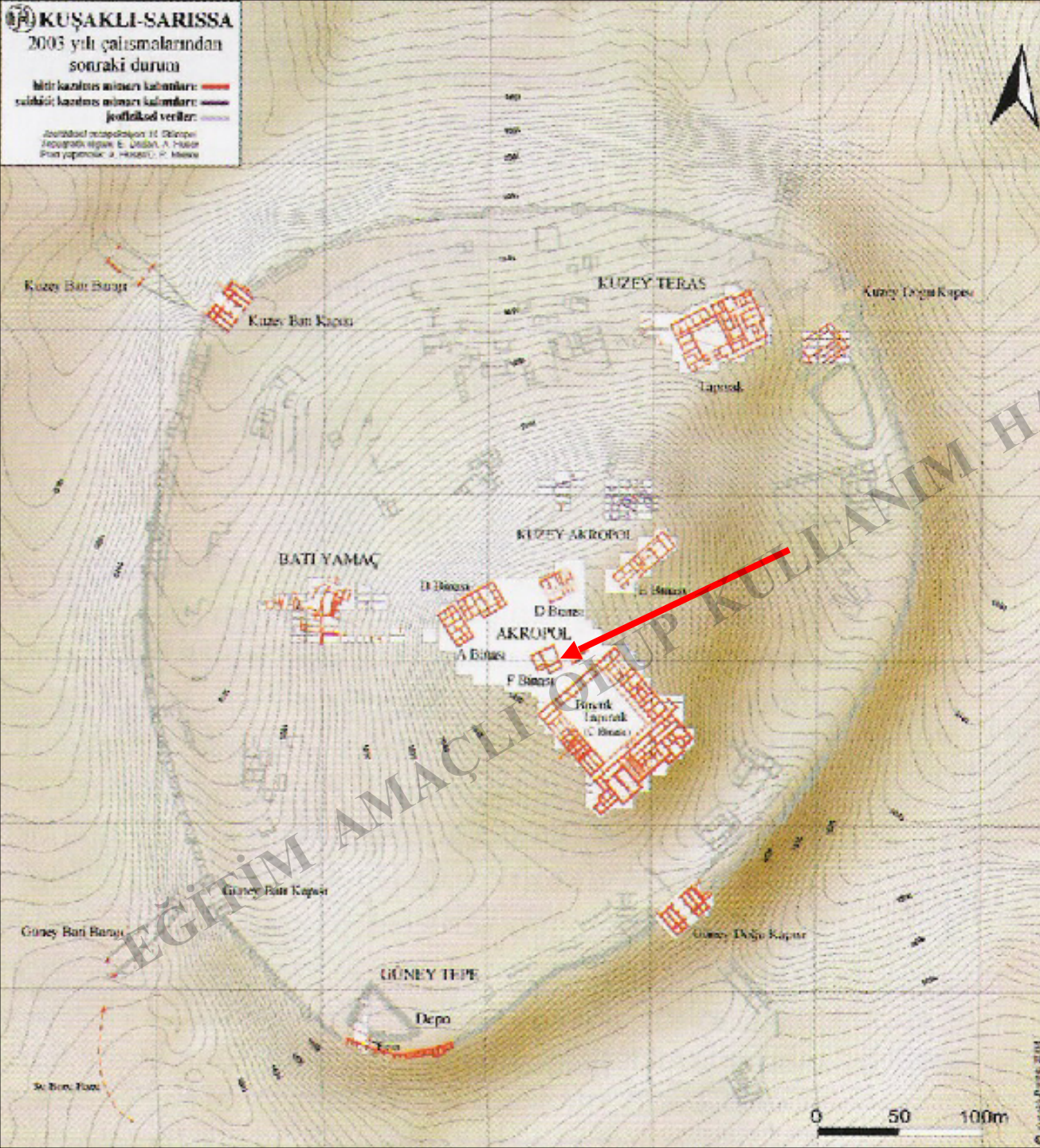

Sarissa'da bulunan hieroglif mühür baskılarında "Sarissa kentinin kralı" yazısı okunur. Bunlar, başkentteki kral mühürlerinden farklılık gösterir. Birkaç baskısı bulunan bir mühür de yerel bir kralın adını taşır: Mazitima ya da Mimaziti. Bu mühür, Sarissa'da bir süreliğine yerel bir yönetici hanedanının hüküm sürdüğünü göstermektedir.

1992 yılında Kuşaklı'da bulunan ilk tablette,

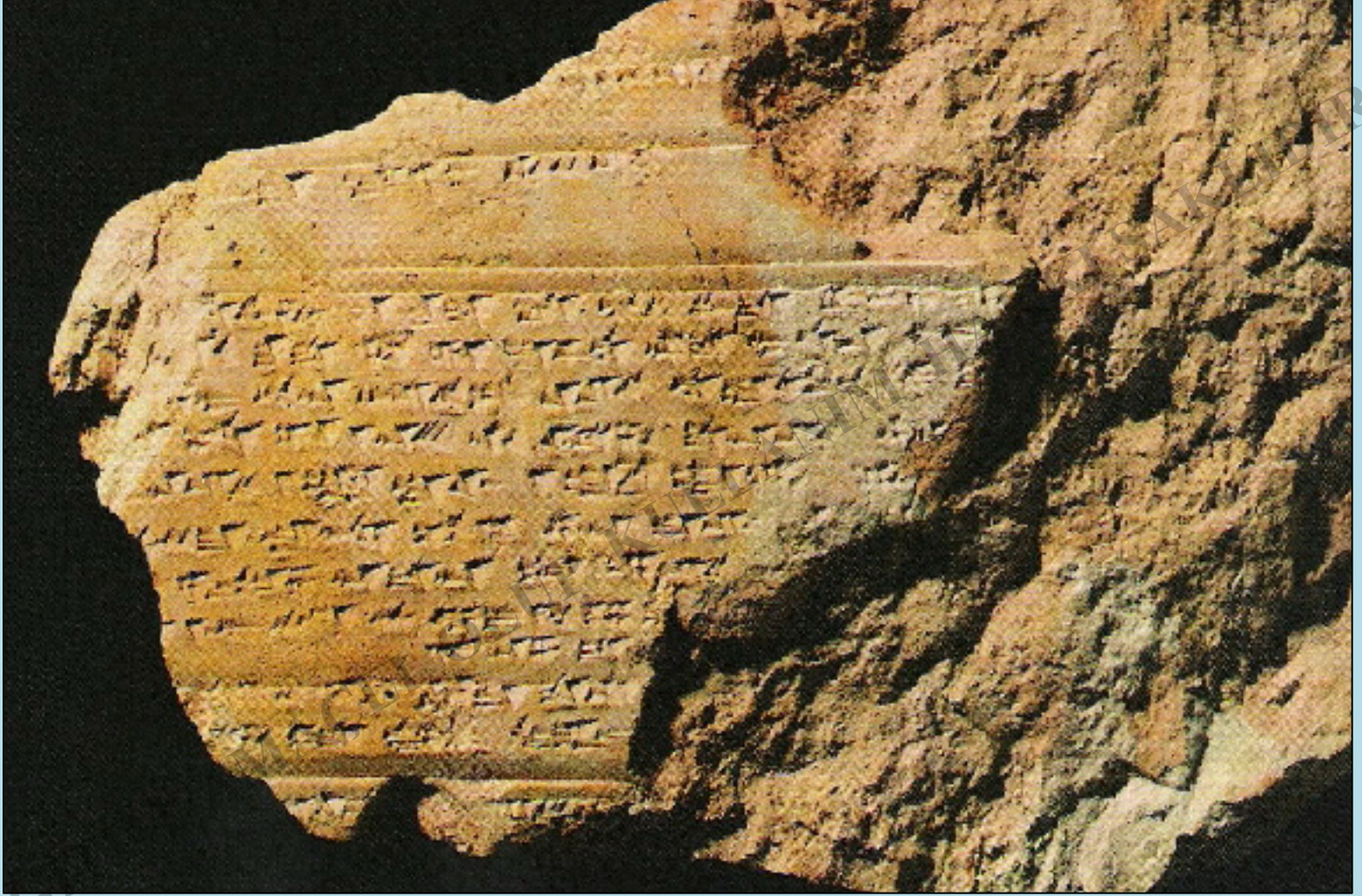
".... Kupit Dağı'nın tanrısı için iki bayram yapılır: Biri sonbaharda, diğeri ilkbaharda kutlanır. Şehrin sakinleri (adamları) iki okka un verirler",

Şeklinde bir ifade yer almaktadır.

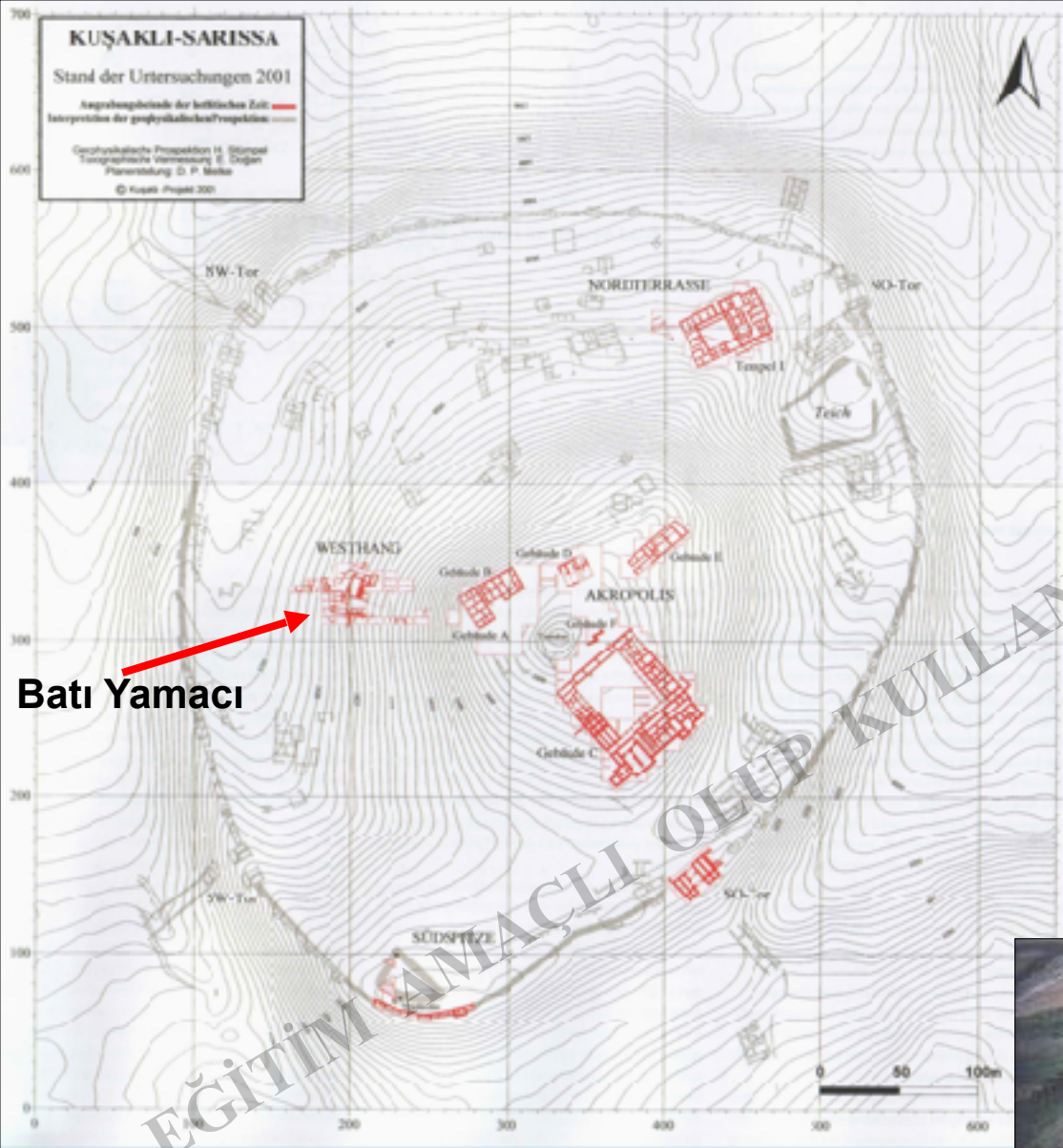

Akropolisin yükseltisindeki Hellenistik dönem tümülüsünün altında büyük tapınağa göre daha küçük bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Bu yapıda üç adet çivi yazılı tablet bulunmuş.

Bunlardan birisi önemlidir.

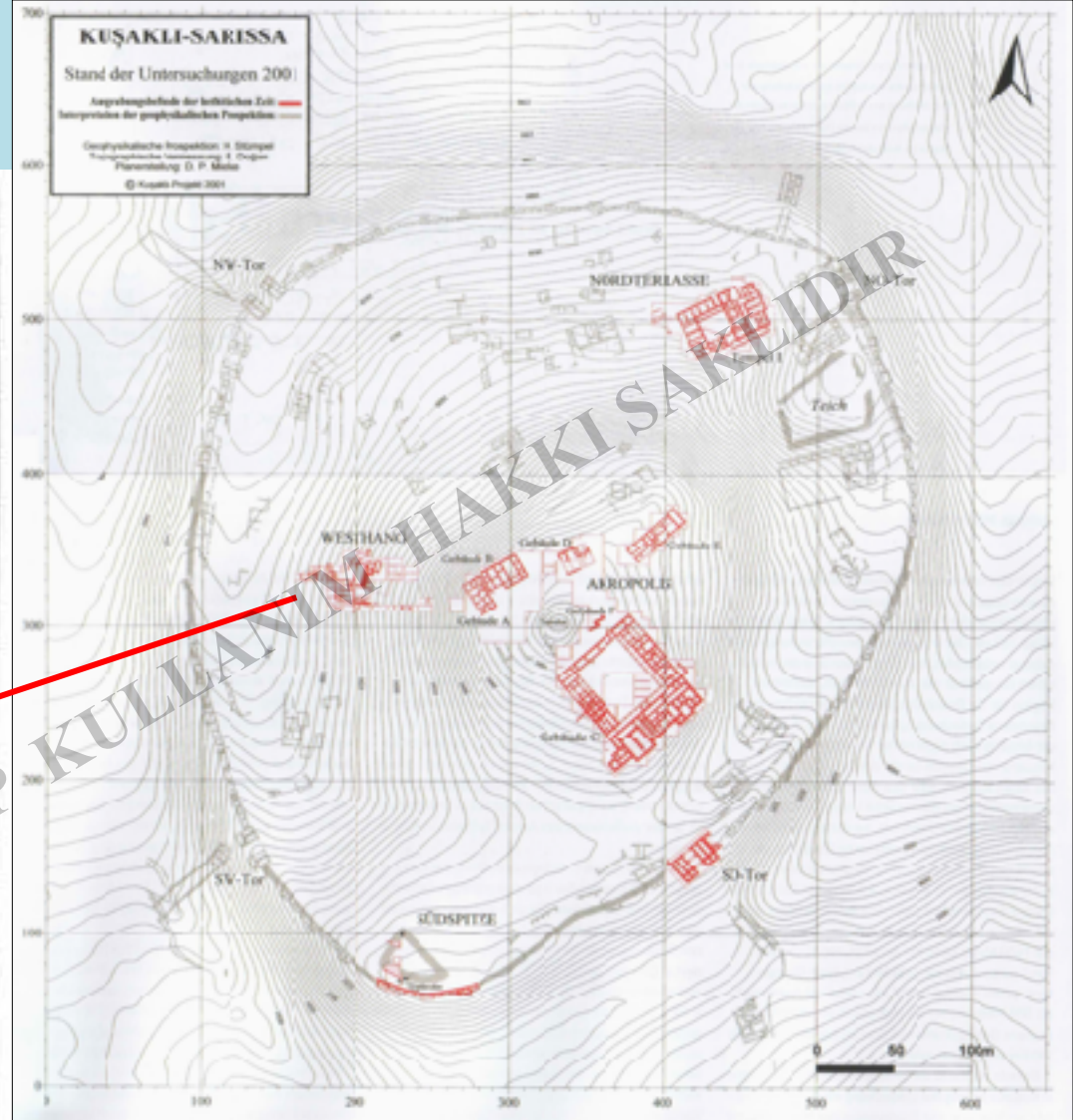
Bu kırık tablette, “Armatahunta’nın evi” ibaresi geçiyor. Bu şahıs başka belgelerde de karşımıza çıkıyor. Bir asil olduğu anlaşılan Armatahunta’nın mallarına III. Hattuşili döneminde el konulmuştur.

Sitalin batı yamacındaki kazılarda duvarların daha ince olduğu belirlenmiştir. Bu kesimde halkın yaşadığı konutların bulunduğu belirlenmiştir. Kuşaklı'nın tüm yapıları, sur kapıları önce bir deprem sonrasında büyük bir yangınla tahrip olmuş, yıkılmıştır. Bayram metinlerinde Hitit kralının ilkbahar aylarında törenlere katılmak üzere Sarissa'ya gelişi anlatılmaktadır.

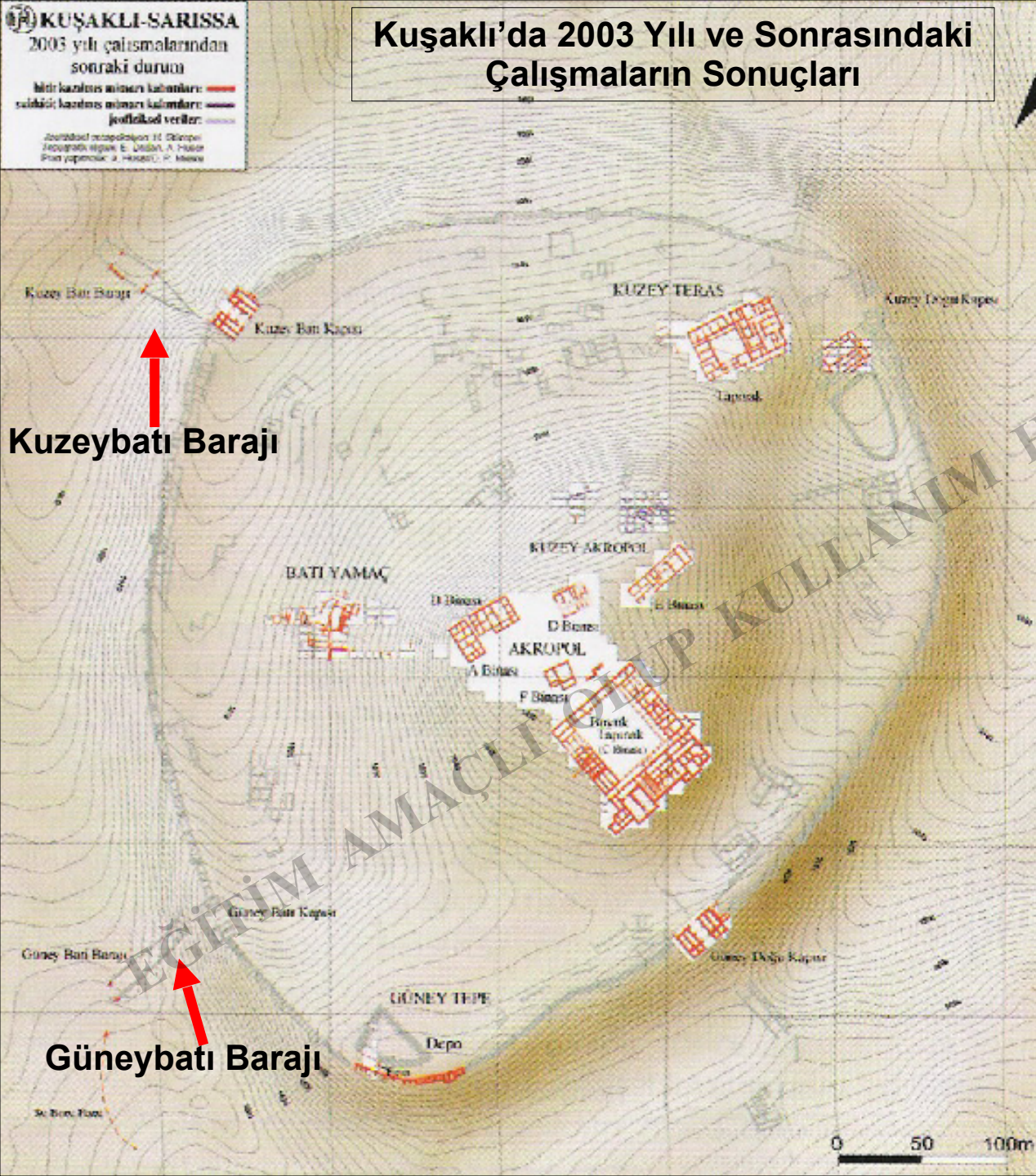
Batı Yamacı Yapıları

EĞİTİM AKADEMİ

Sarissa kenti kralına ait hieroglif yazıtlı mühür baskısı.

Kuşaklı'da 2003 Yılı ve Sonrasındaki Çalışmaların Sonuçları

J e o f i z i k
yöntemlerle büyük bir dış mahalle ve kent kapılarının önünde üç tane baraj göleti ile su kanalları ortaya çıkarıldı. Kuzeybatı kapısının önündeki 16 X 65 m. Ölçülerindedir. Baraj seddi kil ile kaplıdır. Salyangoz kabukları var. Setler üzerinde p.t. boru izleri var.

Sarissa'nın güneydoğu kapısında kapıların mhrlendiğine işaret eden çivi yazılı kil kapama bulunmuştur.

Kent ve kale kapıları önemlidir. Akşamları kapatıldıktan sonra mühürlenen kapıların mühürleri sabahleyin kontrol edilerek açılırdı.

Kuzeybatı kapısında ise nöbetçilerin yemek hazırlamasına uygun bir konumda bir ocak ve mutfak kapları bulundu.

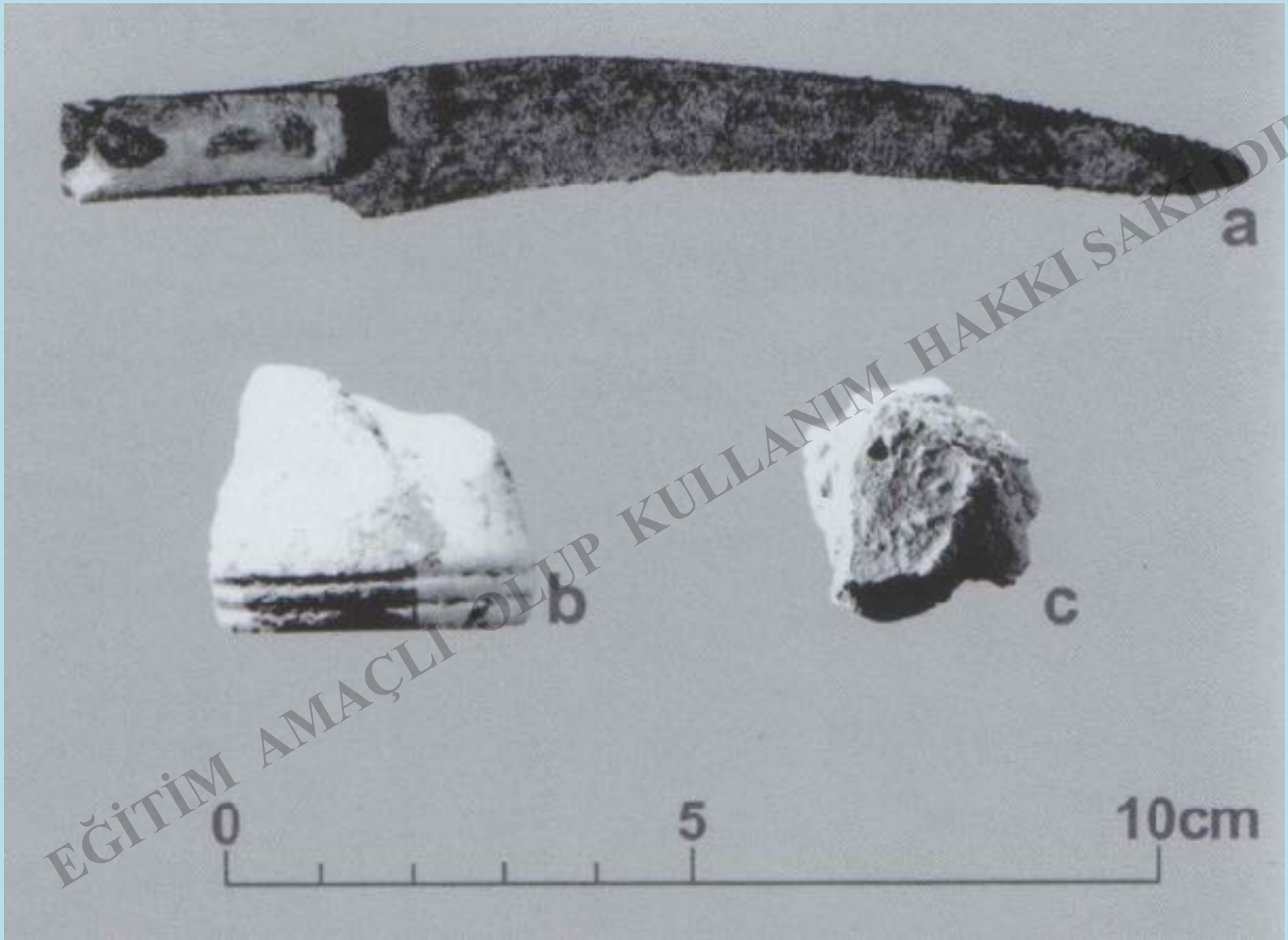
Bu anak çömlek içinde Hitit'e Ege'den ithal edilmiş bir Miken kabına ait parçalar da bulunmuřtur.

EğİTİM AMAÇLI OLUP KULLENİM FAKKI SAKLIDIR

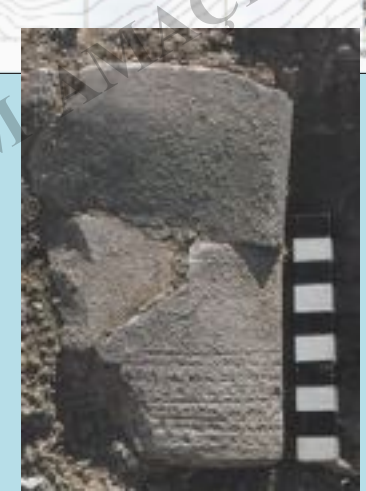
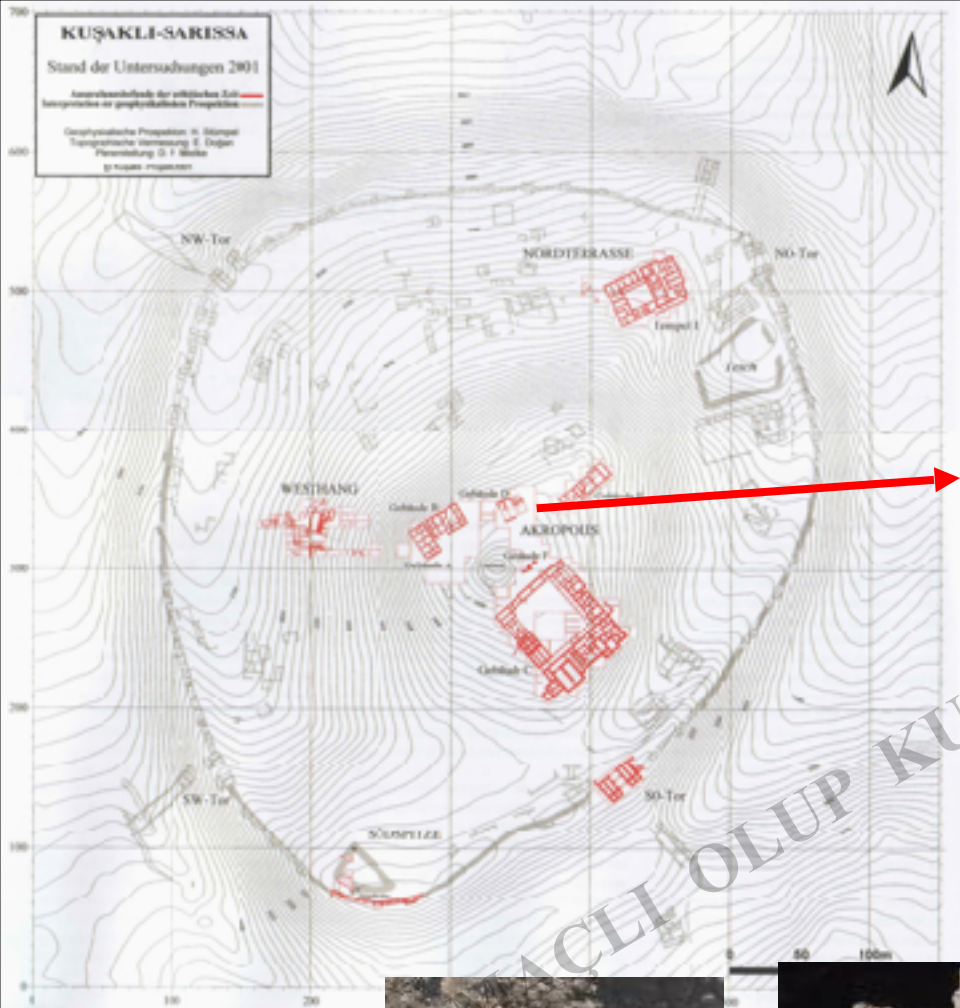
Sarissa, C Yapısı Seramikleri

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

D yapısı

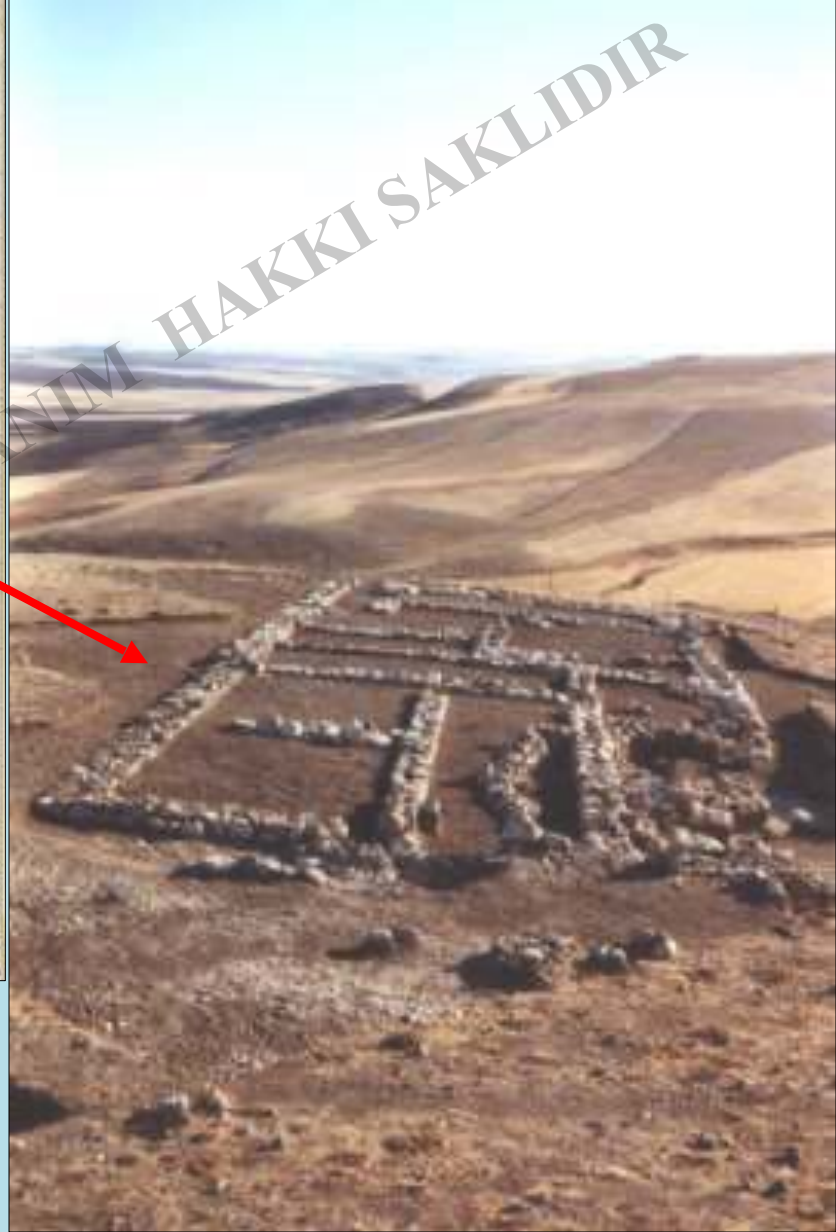
KUŞAKLI-SARISSA
2003 yılı çalışmalarından
sonraki durum

1000 karışım simsiyah kahverengi
2000 karışım siyah kahverengi
jeolojik yerler:

jeolojik yapılar: 11. Sığirci
Topografik ölçek: E. Döğen, A. İnan
Plan ölçeği: A. İnan, E. P. Bülent

E Yapısı

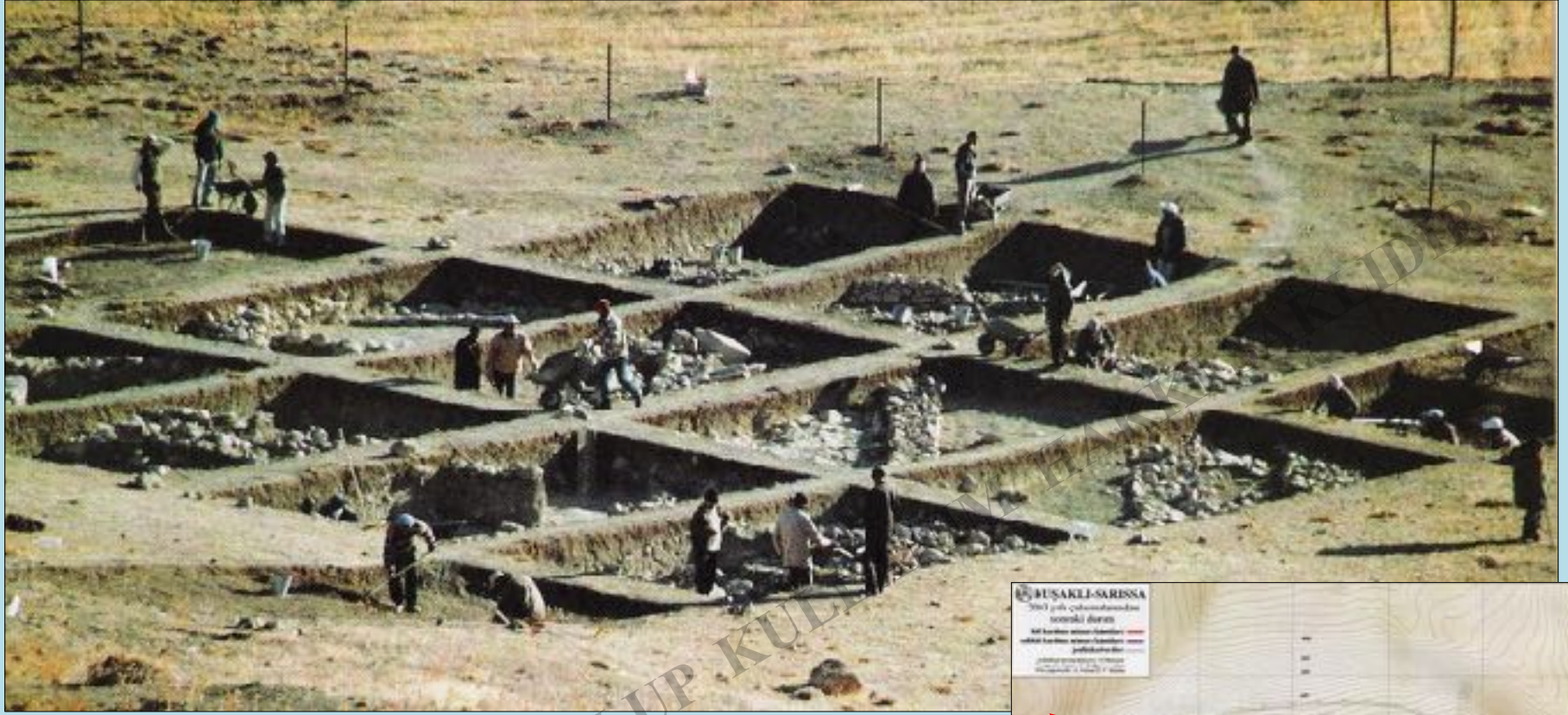
EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

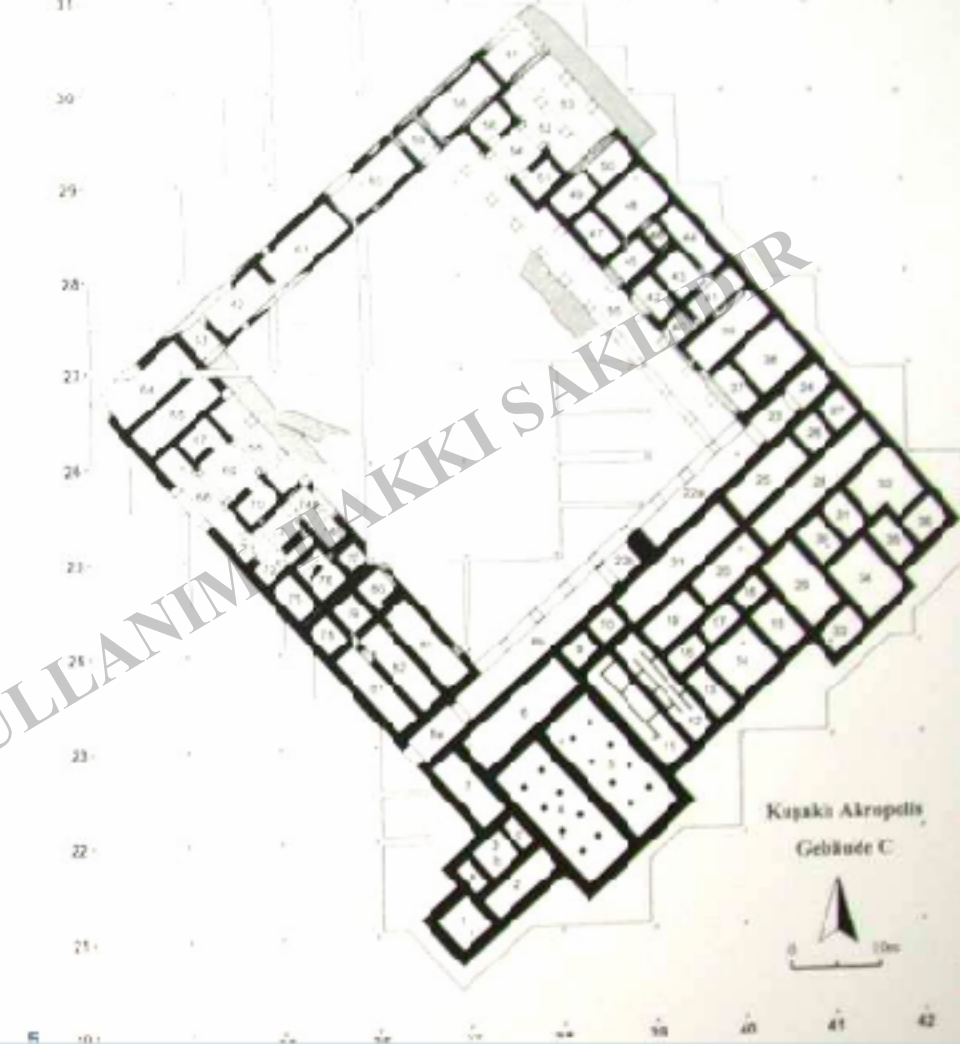
Güneydoğu Kapısı

EĞİTİM AMAÇLI OLUP

Kuzeybatı kapısı yakınlarında ortaya çıkartılan binanın bir at ahır olabileceği kazı başkanı tarafından düşünülmektedir. Ortada büyük bir mekan, bunun iki yanında ince uzun odalar mevcut. Burada taştan bir su yalağı da bulunmuş. At iskeletleri bulunmuş. Bunların yağın ve yıkım sırasında kaçırılmayan atlara ait olduğu düşünülmektedir.

Boğazköy dışındaki kentlerden Sivas'daki Sarissa kenti planlaması ile önem taşır. Bu kent geçmişten gelen bir yerleşim devamlılığına sahip değildir. Tasarlanarak sonradan kurulmuştur. Sarayı dini yapıları, diğer binaları ve savunma sistemi ile bir tipik İmparatorluk dönemi Hitit kentidir. Bu kentte iki önemli yapıya dikkat çekmek istiyorum:

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMACIYLA OLUP KULLANILAN MÜZELERİN SAĞLIKLI DİR

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIMI HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIYIM

ORTAKÖY

Ortaköy, A yapısı.

Çorum ili, Ortaköy İlçesi sınırları içindedir.

Şapinuwa Hitit kenti, Ortaköy İlçe merkezinin 3 km. kadar güneybatısında yer alır

Aşağı ve yukarı şehir olarak ayrılır. Bugünkü tespitlere göre 3 X 2.5 km. ölçülerindedir.

Bölgede stratejik bir konuma sahip olan merkez, geniş tarım alanlarına sahip değildir.

Ortaköy'de kazılar 1990 yılında başladı. İlk kazı açmasında A binası ortaya çıkarıldı.

A binası doğu-batı yönünde dikdörtgen bir plana sahiptir. 25 X 100 m. ölçülere sahiptir. Bodrum duvarları mevcut olan yapı en az iki katlıdır. Taş temellerin altında dere çakıllarından oluşan temel yatakları mevcuttur. Bu yapıda arşiv odaları bulunmuş, 3500'ün üzerindedir. Tabletler çoğunlukla Hititçe metinlere sahiptir. Hurrice ve Hititçe-Hurrice metinler de mevcuttur.

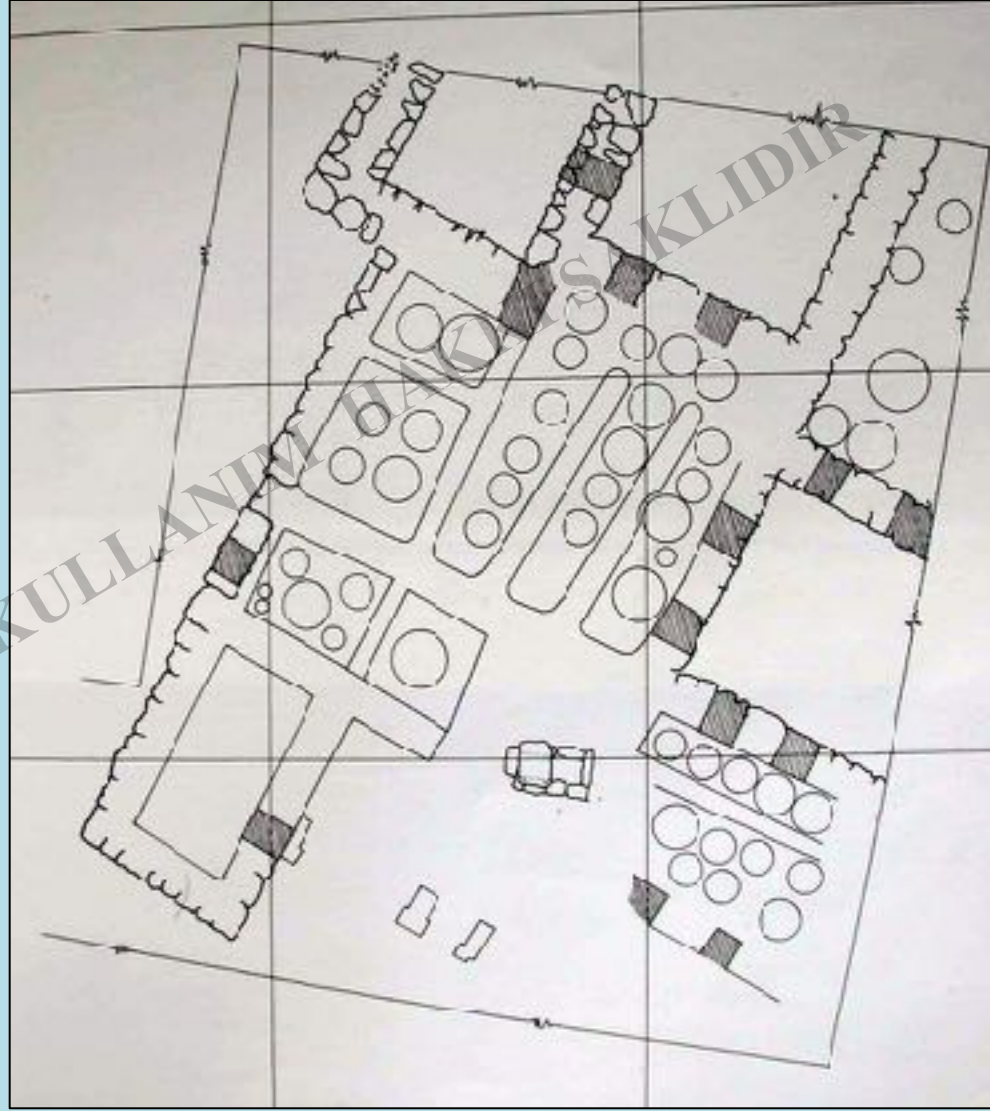
Büyük yapının kuzeybatısında bir başka yapı mevcuttur. A yapısı ile aynı zemin özelliklerini taşıyor.

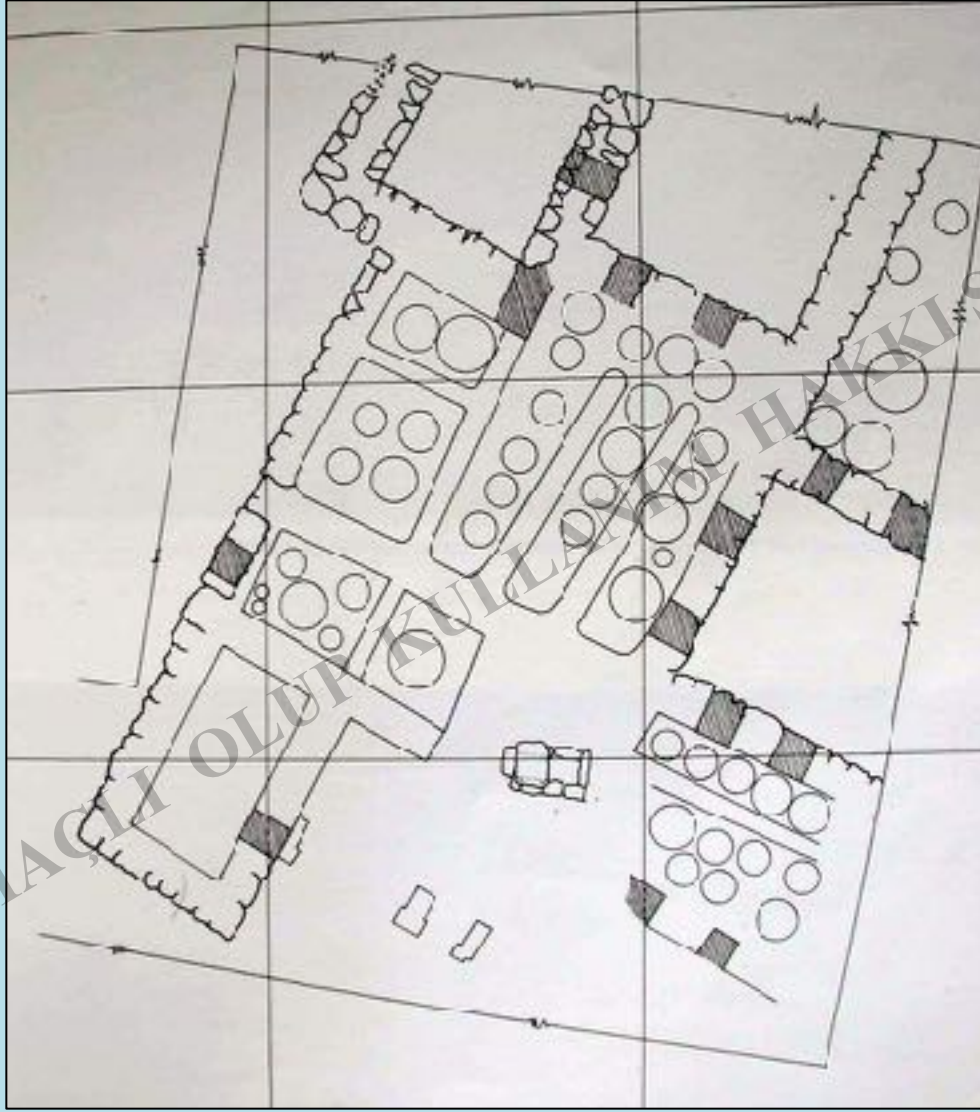
EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKSIZ SAKLIDIR

Ortaköy kazı alanlarının kuzeybatıdan görünümü.

A binasının 160 m. güneydoğusunda bir başka anıtsal yapı saptanmıştır. B binasının temel taşları kiklopyen tarzda örülmüştür. B binasında arşiv odası ortaya çıkarılmıştır. Şapinuwa kentinden Hattuşa ve Maşathöyük tabletlerinde bahsedilmektedir. Şapinuwa'nın, Hitit kralının oturduğu ve bir Hitit başkenti olduğu anlaşılmaktadır. Arşivlerindeki belgelerin çoğunluğunu Hitit kralına hitaben yazılmış görevli mektupları oluşturmaktadır. Kralın bir dönem burada oturduğu, siyasi, askeri, idari ve dini işleri buradan yürüttüğü anlaşılmaktadır. III. Tuthaliya ve Taduhepa çiftine ait belgeler ele geçmiştir (M.Ö.14. yüz yıl).

Ortaköy, B yapısı.

Ortaköy, A yapısı, doğudan.

Ortaköy, A yapısı, temelden ayrıntı.

Ortaköy, A yapısı, güney cephe, dıştan görünüm.

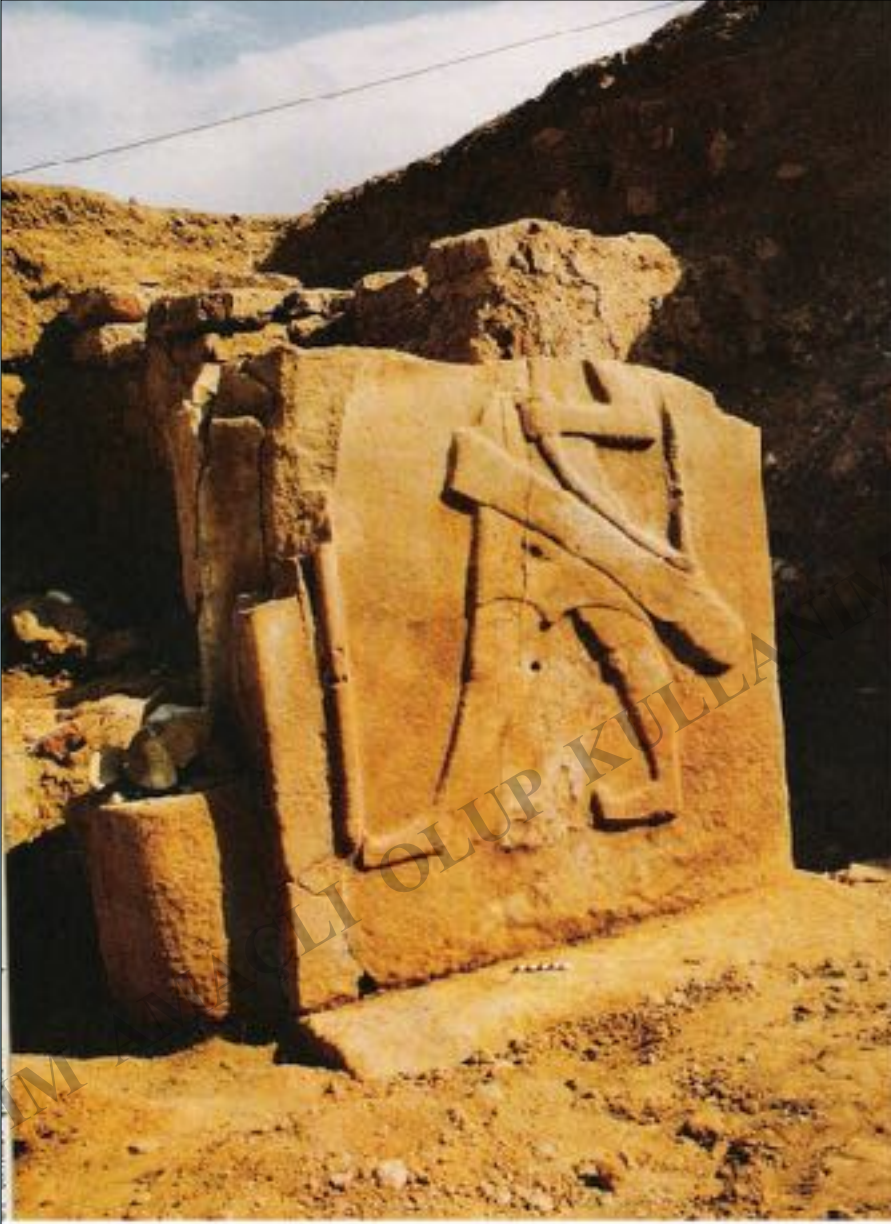
Ortaköy, A binasının kuzeybatısındaki hizmet yapısı.

Ortaköy, B yapısı.

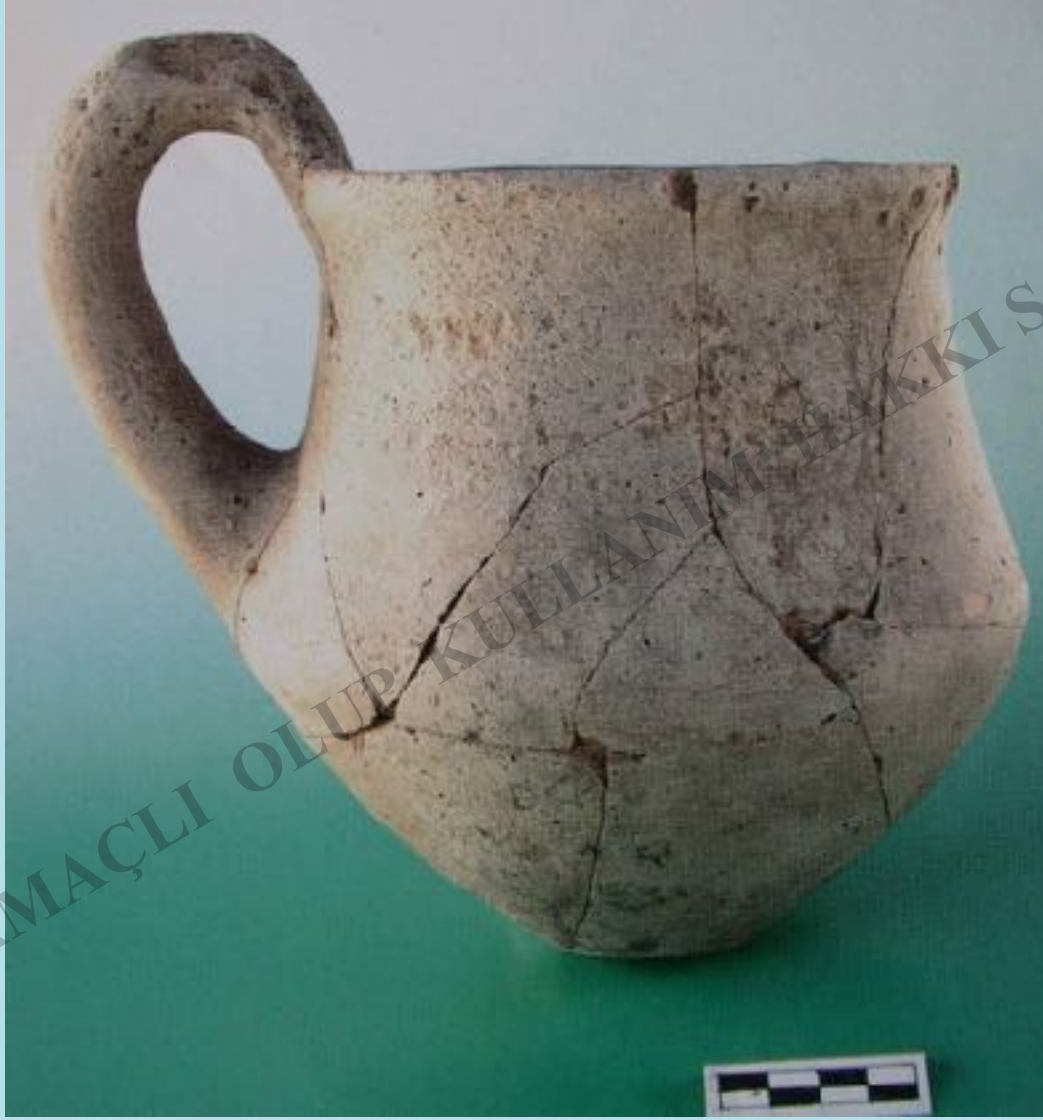

Ortaköy, B yapısı, erzak küpleri.

**B Yapısı
girişindeki
k a b a t m a l ı
ortostad**

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AM

ANIM F... KI SAKLIDIR

EĞİTİM AMAÇLI OLARAK KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMACLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIMI TAKKİ SAKLIDIR

EĞİTİM
MAC

LIDIR

SAPINUVA KRAL MÜHRÜ BASKISI, KRALİÇENİN MEKTUBU, ORAK BİÇİMLİ MIZRAK, TÜM KAP

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

KİTAP AMACLI OLUP KULLANIM HAKKI SAKLIDIR

EĞİTİM AMAÇLI OLUP KÜLTÜRÜN HAKKI SAKLIDIR

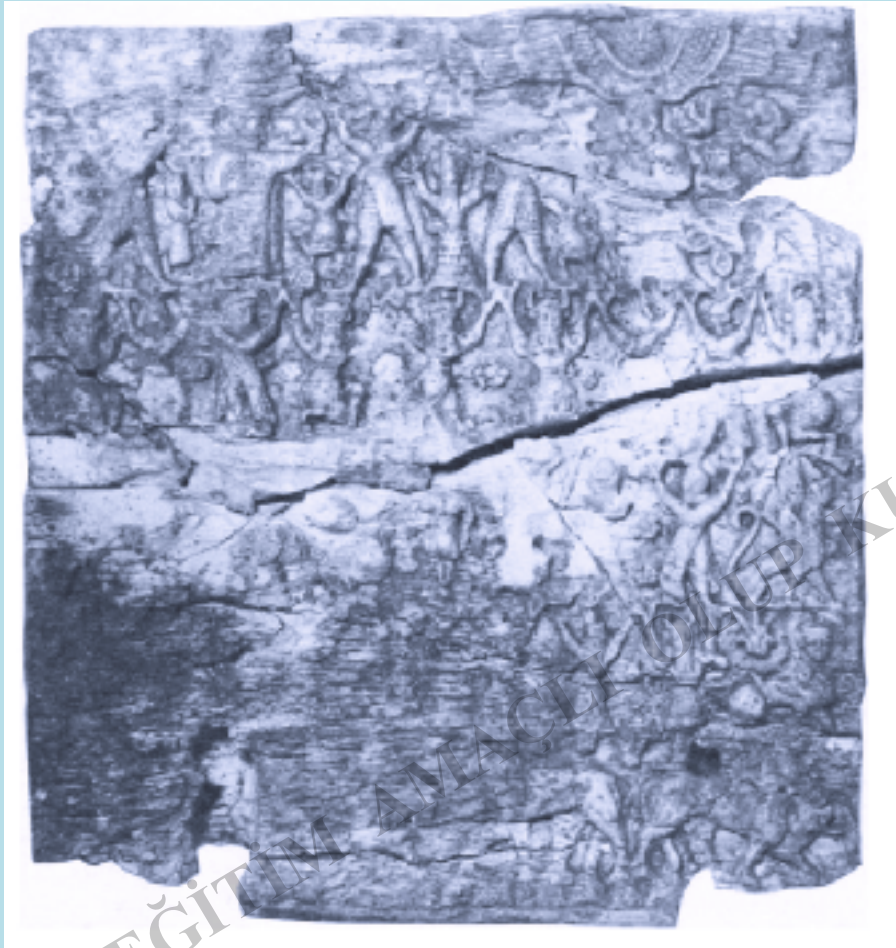

EĞİTİM AMAÇLI OLUŞTURULMUŞTUR. BİLİMİN GELİŞİMİNE KATKISI OLACAK BİR ŞEKİLDE YAYINLANMIŞTIR. HAKKI SAKLIDIR

**MEGİDDO
FİLDİŞİ
PLAKASI**

EĞİTİM AMACI OLUP KULLANILIR

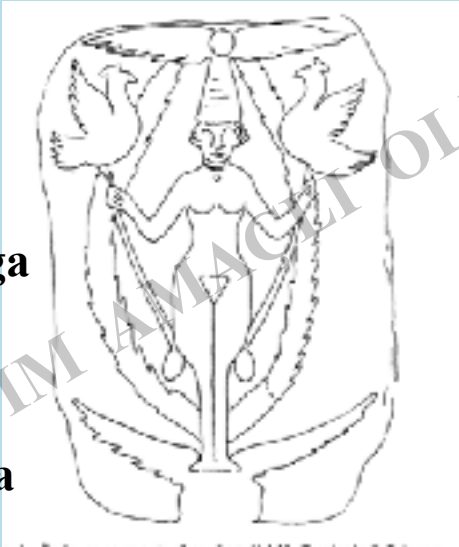

**Nuzi, Şavuşga
Figürini**

**Alalah
Şavuşga**

Hitit, İmamkulu KAbartması

Boğazköy Yazılıkaya, Ştar/Şavuşga KAbartması

**Ain Dara, Şavuşga
Kabartması**

EĞİTİM AMAÇLI OLARAK KULLANILAN HAKKI SAKLIDIR

**Megiddo Hitit
Mührü**